

Slovenských potravín v obchodoch ubúda

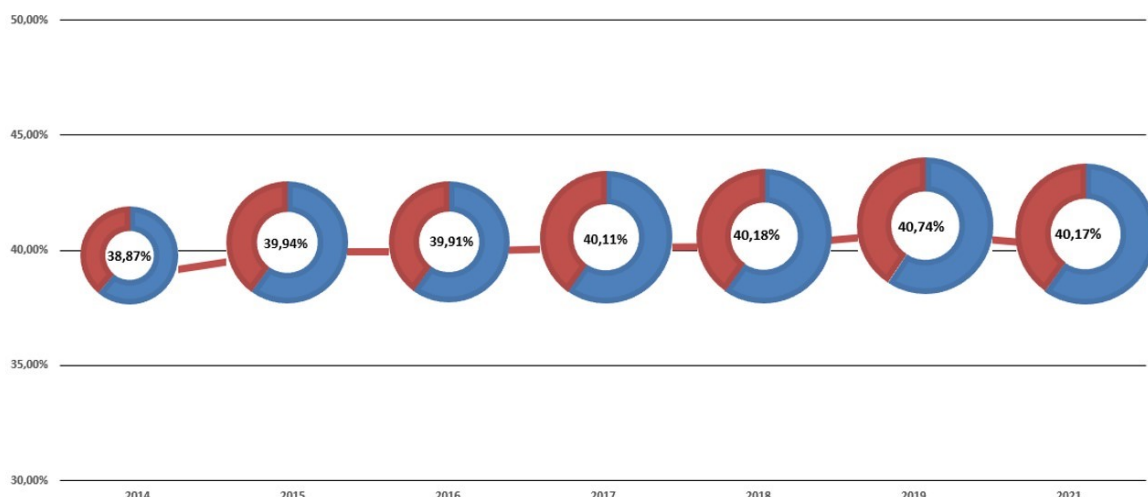
Slovenská republika sa stále viac stáva krajinou závislou na dovozoch zahraničných potravín. Vyplyva to z ostatného prieskumu podielu slovenských potravín na pultoch obchodných reťazcov, ktorý Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora uskutočnila v najväčších obchodných reťazcoch pôsobiacich na území SR a zosumarizovala koncom minulého roka. Ani pandémie na nelichotivom trende dlhoročne nízkeho podielu domácich potravín nič nezmenila. Podiel slovenských výrobkov v obchodoch nestúpa, práve naopak, v porovnaní s prechádzajúcim prieskumom sa mierne znížil.

**Podiel slovenských potravín v obchodoch bol za minulý rok na úrovni 40,17%.
V roku 2019 bol na úrovni 40,74%.**

Zber údajov sa konal v 45 predajniach 6 obchodných reťazcov (BILLA, COOP Jednota, Kaufland, Lidl, Metro a Tesco) v termíne od 4. do 10. októbra 2021. Podľa zaužívanej metodiky sa v rámci prieskumu zameriavame len na základné potraviny, ktoré konzumujú naši obyvatelia na dennej báze a v našich končinách ich máme možnosť aj produkovať. Prieskum sa uskutočnil po ročnej pauze zapríčinenej pandemiou.

Porovnanie podielu zastúpenia agropotravinárskych výrobkov vyrobených na Slovensku na pultoch obchodných reťazcov v rokoch 2014 až 2021

Výsledky podľa jednotlivých sledovaných potravín a porovnanie rokov 2021 a 2019

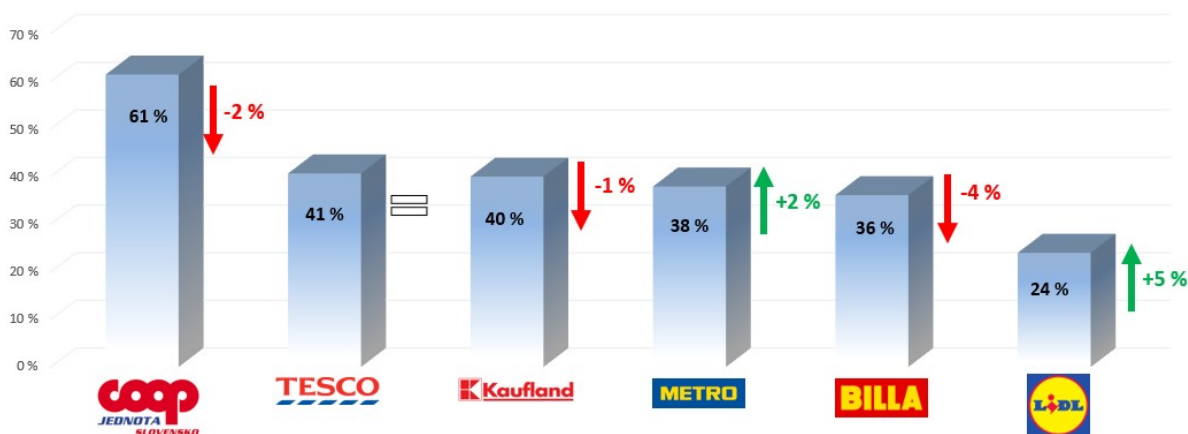
V obchodných reťazcoch sa vlani celkovo nachádzalo najviac slovenských vajec, ktorých bolo 73%. Nasleduje slovenské mlieko s 65%, minerálne vody s 62%, med s 57% a víno so zemiakmi zhodne po 54%. Najmenej bolo domácich jedlých olejov, len 16%.

Ak porovnávame aktuálne výsledky s hodnotami z roka 2019, tak najviac - o 10% sa zvýšil podiel slovenských sladkovodných rýb, o 8% sa zvýšil podiel slovenských zemiakov a o 7% aj podiel domácej čerstvej zeleniny a baleného mäsa. Naopak za dva roky najviac klesli hodnoty slovenských hydínových balených výrobkov a jedlých tukov zhodne o 6% či našich mlynských výrobkov o 5%.

Výsledky obchodných reťazcov

Už tradične nájdeme najväčší podiel slovenských potravín v obchodných reťazcoch COOP Jednota. V roku 2021 sme v tomto reťazci mohli nájsť 61% domácich potravín. Od posledného prieskumu v roku 2019 sa polepšil obchodný reťazec Lidl, ktorý dlhodobo ponúka najmenej slovenských potravín. V roku 2021 sme na pultoch jeho obchodov mohli nájsť 24% doma vyrobených potravín.

% ZASTÚPENIE SK VÝROBKOV - OR

Ak porovnávame podiel slovenských výrobkov podľa krajov, tak najviac doma vyrobených potravín sme zaznamenali v Prešovskom kraji a najmenej v Banskobystrickom kraji.

Chceme to vôbec zmeniť?

Slovenských výrobkov je v obchodoch veľmi málo. Sme až príliš závislí na dovoze potravín, ktoré by sme dokázali vyrobiť u nás. Zo Slovenska sa tak stále vyvážajú len komodity, ktoré sa spracujú v okolitých krajinách a v podobe hotových výrobkov sa opäť vozia do našich obchodov. Dane a odvody, zamestnanosť a pridaná hodnota pre krajinu sa tak tvoria mimo územia SR. Potvrdzujú to aj štatistiky dovozu a vývozu agropotravinárskych výrobkov. Saldo zahraničného obchodu s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami bolo januári až novembri 2021 pasívne v objeme – 1 510,3 mil. eur, v porovnaní s minulým rokom sa zvýšilo o 45,7 mil. eur, čo predstavuje 3,1%.

Paradoxom je, že medzi najväčších importérov potravín patria okolité krajiny. Len za sledované obdobie január – november 2021 sa na Slovensko dovezli vajčka z ČR za 4,9 mil. eur, z Poľska v hodnote 2,4 mil. eur a Nemecka za 1,8 mil. eur. Podľa colných štatistík sa za január až november 2021 na Slovensko dovezlo mlieko v celkovej hodnote za takmer 69 mil. eur! Viac ako polovicu predstavoval dovoz z Českej republiky v hodnote 31,5 mil. eur. Pri mlieku je import aj z Maďarska, Poľska, Nemecka a Rakúska.

Česká republika nás masívne zásobuje aj cukrom – vlani od januára do novembra sa k nám dovezol v hodnote 13,6 mil. eur. Cukor je pritom jedna z posledných komodít, v ktorej sme sebestační. Aj napriek tomu zaznamenávame masívne dovozy aj napríklad z Nemecka alebo Poľska a v obchodoch podiel slovenského cukru na úrovni slabých 37%. Z Poľska dovážame aj med od januára až do novembra 2021 za 414tisíc eur a z Ukrajiny ešte vo väčšom objeme – v hodnote 1,2 mil. eur.

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora si uvedomuje, že nie je možné dosiahnuť 100% podiel domácich agropotravinárskych výrobkov. V čase narastajúceho napätia na rusko-ukrajinskej hranici, hrozby pandémie a s tým spojených obáv zo znefunkčnenia trhu a zásobovania by sa však mal brať na potraviny a našu sebestačnosť omnoho väčší dôraz. Aktuálne medializovaná správa poľského Najvyššieho kontrolného úradu označila poľské potraviny za najnebezpečnejšie v EÚ. A práve tieto potraviny sa k nám masívne dovážajú.

Slovenskí poľnohospodári a potravinári žiadajú väčší záujem štátu o výrobu kvalitných základných potravín na našom území a úprimnú snahu štátu a obchodných reťazcov podiel domácich výrobkov postupne zvýšiť. Určite nejde o nemožnú misiu, keďže pri slovenskej zelenine a zemiakoch môžeme v porovnaní prieskumov z roku 2019 a 2021 badať mierne navýšenie.

„Rozumieme, že ak sa v obchode objaví napríklad poľské maslo v akcii za 1,29 € a vedľa neho slovenské za 3,20 €, tak málokto vidí dôvod priplatiť si. A to je presne ten jav, ktorý musia naši politici konečne začať riešiť. Rôzne skryté dotácie či dotovanie exportu v západných krajinách kriví trh a spôsobujú práve takéto anomálie na našich pulkoch. Ak by sme zrušili dotácie a rozbehli sa všetci na európskom trhu z jednej štartovacej čiary, verím, že vtedy my budeme tí, ktorí budú potraviny vyvážať, pretože ich dokážeme vyrobiť kvalitnejšie,“ vysvetľuje predseda SPPK Emil Macho.

Pomôcť zvrátiť aktuálne čísla môžu aj spotrebitelia, ktorí v obchodoch budú vyhľadávať práve doma vyrobené potraviny, ktoré 'nezdobí' žiadna kauza a bezpečnostná hrozba. Zvýšiť záujem o slovenské potraviny by mohol aj marketingový fond, o ktorom hovoríme už niekoľko rokov.

„Medzitým viacerí chovatelia dojníc, hydiny a ďalších hospodárskych zvierat ohlasujú znižovanie stavov zvierat či dokonca aj rušenie chovov. Obchodníci tlačia na výkupné ceny našich potravín a nechcú sa podeliť o vysokú maržu našich výrobkov. O stúpajúcich nákladoch na výrobu ani nehovorím. Dochádzajú nám sily, energia a čas. Ak razantne nezasiahne štát, niektoré slovenské potraviny čoskoro v obchodoch ani nenájdeme,“ reaguje na aktuálnu situáciu predseda Únie potravinárov Slovenska Daniel Molnár.

Riešenia:

- Každý štát má možnosť vlastnej dotačnej politiky. Ak dokážu zadotovať výrobu v Českej republike či Poľsku, tak to musíme dokázať aj na Slovensku.
- Naším výrobcom potravín pomôže zlepšiť ich konkurencieschopnosť zníženie daňového a odvodového zaťaženia.
- Aktívne riešenie zvyšujúcich sa nákladov na výrobu potravín zo strany štátu.
- Zlepšenie postavenia slovenských producentov potravín v dodávateľsko- odberateľskom vzťahu. Zlepšenie vyjednávacjej sily našich producentov s obchodníkmi.

Viac grafov s výsledkami nájdete v prílohe na stiahnutie

Dokumenty na stiahnutie

- [Grafy](#) (0.62 MB, PDF)